

Әл-Фараби атындағы қазақ ұлттық университеті
“Философия және Саясаттану” факультеті
“Дінтану және Мәдениеттану” кафедрасы

**КСРО КЕЗІНДЕГІ МӘДЕНИЕТ
ФИЛОСОФИЯСЫ**

Орындаған: Қайнар Мадина
Жетекшісі: Жолдубаева Ажар

XX ғасырдағы КСРО-дағы мәдениет философиясы идеологиялық және тарихи тұрғыдан ерекше болды. Бұл кезеңде философия марксизм-ленинизмнің теориялық негіздерімен тығыз байланысты болды және мәдениет саясаты Кеңес Одағының социалистік құрылысына, коммунистік қоғамды қалыптастыру мақсаттарына бағындырылды.

ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Марксистік-Лениндік негіздер

- Мәдениет философиясы марксизмнің негізгі идеялары, әсіресе тарихи материализмге сүйенді.
- Мәдениет экономикалық базис пен идеологиялық қондырма ретінде қарастырылды: экономикалық жағдайлар мәдениеттің сипатын анықтайды деп есептелді.

Пролетариат мәдениеті(Пролеткульт)

- Мәдениет жұмысшы табының идеалдары мен мақсаттарына қызмет етуі керек болды. Бұл бағыт ХХ ғасырдың басында (1917-1920 жж.) кеңінен тарады.
- Пролеткульт қозғалысы жаңа социалистік мәдениетті құруды мақсат етті, бірақ кейін бұл қозғалыс партиялық бақылауға алынды.

Социалистік реализм

- 1930 жылдардан бастап социалистік реализм Кеңес Одағының ресми мәдени бағытына айналды.
- Бұл бағыт өнер мен әдебиеттің негізгі әдісі ретінде шынайы өмірді социализм құрылысының идеалдарына сай көрсету міндетін қойды.
- Өнер мен әдебиет халыққа түсінікті болуы және идеологиялық тәрбие беруі тиіс болды.

Прогресс

- КСРО-да мәдениет ғылым мен техника жетістіктерін халыққа кеңінен тарату құралы ретінде қарастырылды.
- Ликбез (сауатсыздықты жою) науқаны, халық арасында кітапханалар мен мұражайларды дамыту, ғылыми білімді танымал ету шаралары жүргізілді.

НЕГІЗГІ ИДЕЯСЫ

1

Мәдениет адамды жаңа социалистік өмір салтына үйретудің негізгі құралы ретінде қарастырылды.

- Бұрынғы буржуазиялық құндылықтарды сынау және жаңа коммунистік құндылықтарды енгізу мақсат етілді.

2

Кеңес Одағының құрамындағы әртүрлі халықтардың мәдениеттері социалистік мазмұнға бейімделіп, «Кеңес халқының мәдениеті» деп аталатын біртұтас мәдениетке біріктіру мақсаты қойылды.

- Бұл ұлт мәдениеттерінің өзара байытылуы деп жарияланғанымен, іс жүзінде орталықтандырылған саясат ұлттық ерекшеліктерді басып тастауға әкелді.

3

- Кеңестік мәдениет философиясы дінге қарсы бағытталды. Атеизмді насихаттау арқылы халықтың санасын діннен ажырату көзделді.

- Діни ғимараттар мәдени-әлеуметтік мекемелерге айналдырылды, ал діни рәсімдер сынға алынды.

Александр Богданов

- Пролетариат мәдениеті туралы идеялардың теоретигі, «Пролеткульт» қозғалысының негізін қалаушылардың бірі.
- Ол мәдениетті тек экономикалық базистің салдары ғана емес, сонымен бірге адамның шығармашылық әрекеті ретінде түсіндіруге тырысты.

Антон Луначарский

- Кеңес мәдениетінің алғашқы комиссары, мәдениеттің жаңа социалистік негіздерін қалыптастырудың басты ұйымдастырушыларының бірі.
- Оның еңбектері мәдениетті халықтық тұрғыда дамытуға арналған болды.

Михаил Лифшиц

- Өнер философиясы және мәдениет теориясы саласындағы маңызды еңбектерімен танымал. Ол марксизмді өнерді талдау құралы ретінде пайдаланды.

Максим Горький

- Социалистік реализмнің идеялық негізін қалаушылардың бірі. Оның шығармалары социалистік идеяларды насихаттау құралына айналды.

ҚОҒАМДЫҚ ЖАҒДАЙЛАР

Революция және азаматтық соғыс кезеңі (1917–1920 жж.)

- Мәдени революция жаңа қоғамның қажеттіліктеріне сәйкес мәдениетті қайта құруға бағытталды.
- Осы кезеңде білім мен өнерге халықтың барлық топтарын тарту үшін белсенді әрекеттер жасалды.

Мәдениет партияның бақылауында болды.

- Социалистік реализм арқылы қоғамда социалистік құндылықтарды дәріптеу басты мақсат болды.
- Репрессиялар философтар мен шығармашылық интеллигенцияны бақылауға алуға әкелді.

CONCLUSION

КСРО-дағы мәдениет философиясы бір жағынан, халықтың сауаттылығын арттырып, білім мен өнерді кең таратуға үлес қосты, ал екінші жағынан, идеологияның ықпалына түсіп, мәдениетті бақылау мен манипуляция құралына айналдырды. Оның тарихи және философиялық мұрасын түсіну заманауи қоғамның мәдениетін талдауға септігін тигізеді.

The background features three vertical bars on the left: a wide light pink bar, a narrower teal bar, and a narrow light beige bar. The right side of the image is white with two rectangular areas of a light pink dot grid pattern, one in the top right and one in the bottom right.

THANK YOU